

ศึกษาการป้องกันกำจัดทาก *Parmarion siamensis* ในสวนกล้วยไม้
Study on *Parmarion siamensis* Control in Orchid

ปิยาณี หนูภาพ ดาราพร รินทะรักษ์ เกรียงศักดิ์ หามะฤทธิ์
กลุ่มกีฏและสัตววิทยา สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช

บทคัดย่อ

ศึกษาการป้องกันกำจัดทาก *Parmarion siamensis* ในสวนกล้วยไม้ ได้ดำเนินการทดลองโดยทำการสำรวจหาแปลงเกษตรกรที่มีทาก *P. siamensis* เข้าทำลาย ในพื้นที่เกษตรกรทั้งสวนกล้วยไม้ แปลงผัก และสวนผลไม้ต่างๆ ในบริเวณจังหวัด สมุทรสาคร กาญจนบุรี ราชบุรี นครปฐม นนทบุรี และพื้นที่อื่น ๆ ที่มีการระบาด เช่น สวนปาล์มน้ำมัน จังหวัดชุมพร เป็นต้น ระหว่างเดือน พฤศจิกายน - สิงหาคม 2555 เพื่อเก็บรวบรวมทาก *P. siamensis* นำมาเลี้ยงขยายพันธุ์ในห้องปฏิบัติการ โดยนำทากที่ได้มาเลี้ยงในตู้กระจกใสขนาด 26 x 40 x 26 เซนติเมตร ใส่ทากในตู้กระจกตู้ละ 2 ตัว จำนวน 12 ตู้ ให้ดอกกล้วยไม้ ผักกาดขาว และผักกาดแก้ว เป็นอาหารอย่างละ 3 ตู้ เป็นเวลา 1 เดือน พบว่าทาก *P. siamensis* ชอบกินดอกกล้วยไม้ และผักกาดขาวมากกว่าผักกาดแก้ว ดังนั้นเลี้ยงการเพื่อขยายพันธุ์ในห้องปฏิบัติการ จึงให้ทากทั้งหมดกินผักกาดขาวและเสริมด้วยอาหารปลาชนิดเม็ดเป็นอาหาร

รหัสการทดลอง 01-29-54-01-01-00-07-55

คำนำ

กล้วยไม้ เป็นไม้ดอกชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก มีการปลูกกันอย่างแพร่หลาย ทั้งเพื่อความสวยงามและเพื่อเป็นการค้า โดยในแต่ละปีกล้วยไม้ที่ตัดดอกขายทั้งภายในประเทศและเพื่อส่งออก ทำรายได้ให้แก่ประเทศเป็นมูลค่ามหาศาล เมื่อกล้วยไม้เป็นพืชสำคัญ สัตว์ศัตรูพืชที่ทำลายก็ย่อมมีความสำคัญเช่นกัน

ทาก(Slug) และหอยทาก(Snail) ที่พบทั่วไปในสวนกล้วยไม้มีหลายชนิด ทาก *Parmarion siamensis* (Cockerell,1891) จัดเป็นทาก(Slug) ที่เป็นศัตรูพืชอีกชนิดหนึ่งที่พบระบาดทำความเสียหายแก่เกษตรกรอย่างรุนแรง โดยเฉพาะแปลงไม้ดอกไม้ประดับ และสวนกล้วยไม้ที่มีความชื้นสูง ทาก *P. siamensis* จะกัดทำลายต้นพืช ทั้งราก ลำต้น ใบ และดอก ในสวนกล้วยไม้บางแปลง ทากจะเข้าไปกัดกินราก หน่อต้นอ่อนและช่อดอกกล้วยไม้ ทำความเสียหายเกือบ100% ทำให้ต้นกล้วยไม้ไม่เจริญเติบโตหรือตายได้ หรือผลผลิตกล้วยไม้ลดลง จากการศึกษาวงจรชีวิตของทาก *P. siamensis* พบว่าชอบออกหากินและจับคู่ผสมพันธุ์กันในเวลากลางคืน แล้ววางไข่ไว้เป็นกลุ่มๆตามใต้กองดิน ใต้ใบพืชอาหาร ตามรากพืชหรือวัสดุปลูก เมื่อฟักเป็นตัวอ่อนจะกินตะไคร่น้ำหรือกัดกินส่วนอ่อนๆของพืชเป็นอาหาร ทาก *P. siamensis* เจริญเติบโตได้เร็วและผสมพันธุ์ได้เมื่ออายุประมาณ 4 เดือน จึงได้ทำการศึกษาเพื่อการป้องกันกำจัดทาก และหอยทากศัตรูพืช โดยเน้นการศึกษาประสิทธิภาพสารกำจัดหอยที่นำมาใช้ในการกำจัดทาก *P. siamensis* ทั้งในห้องปฏิบัติการและในแปลงกล้วยไม้

วิธีดำเนินการ

อุปกรณ์

- ทาก *P. siamensis*
- ตู้กระจกใสหรือกล่องพลาสติกใสสำหรับเลี้ยงหอย
- ดินผสมขุยมะพร้าว และกาบมะพร้าวสับ
- สเปรย์ฉีดน้ำ
- Forcep
- แวนชยาย
- วัสดุอื่นๆ เช่นกระดาษทิชชู ถุงพลาสติก ถุงมือยาง อาหารปลาและผักสด เป็นต้น

วิธีการ

ขั้นตอนที่ 1 การเลี้ยงทาก *P. Siamensis* ในห้องปฏิบัติการ (ปี 2555)

เก็บรวบรวมทาก *P. siamensis* จากสวนกล้วยไม้ของเกษตรกรมาเลี้ยงและขยายพันธุ์ในห้องปฏิบัติการกลุ่มงานสัตววิทยาการเกษตร นำทากที่ได้มาเลี้ยงในตู้กระจกใสขนาด 26 x 40 x26 เซนติเมตร รองก้นตู้ด้วยดินผสมขุยมะพร้าวและกาบมะพร้าวสับ แล้วพ่นน้ำให้ความชุ่มชื้น แล้วทิ้งไว้ 1 คืน

จึงเริ่มการทดลองโดยใส่หาคในตู้กระจกตู้ละ 2 ตัว จำนวน 12 ตู้ ให้ดอกกล้วยไม้และผักสด เช่น ผักกาดขาว ผักกาดแก้ว เป็นต้น เป็นอาหาร บันทึกผลการเพิ่มประชากรหาค

ขั้นตอนที่ 2 การทดสอบประสิทธิภาพสารกำจัดหอยที่นำมาใช้ในการกำจัดหาค *P. siamensis* ในห้องปฏิบัติการ (ปี 2556)

ทดสอบประสิทธิภาพสารกำจัดหอย (molluscicide) 2 ชนิดกับหาค *P. siamensis* วางแผนการทดลองแบบ CRD 6 ซ้ำ 7 กรรมวิธี ดังนี้

กรรมวิธีที่ 1	niclosamide-olamine 83.1% WP	อัตรา	20 กรัม / น้ำ 20 ลิตร
กรรมวิธีที่ 2	niclosamide-olamine 83.1% WP	อัตรา	40 กรัม / น้ำ 20 ลิตร
กรรมวิธีที่ 3	niclosamide-olamine 83.1% WP	อัตรา	60 กรัม / น้ำ 20 ลิตร
กรรมวิธีที่ 4	metaldehyde 5% GB	อัตรา	0.5 กิโลกรัม / ไร่
กรรมวิธีที่ 5	metaldehyde 5% GB	อัตรา	1 กิโลกรัม / ไร่
กรรมวิธีที่ 6	metaldehyde 5% GB	อัตรา	1.5 กิโลกรัม / ไร่
กรรมวิธีที่ 7	พ่นน้ำเปล่า		

คัดเลือกหาคระยะตัวเต็มวัยที่แข็งแรงขนาดใกล้เคียงกัน จำนวน 5 ตัว มาใส่ในกล่องพลาสติกขนาด 19 x 28 x 10 เซนติเมตร ทดสอบ โดยใช้สารกำจัดหอย 2 ชนิด คือ niclosamide-olamine 83.1%w WP ละลายน้ำตามอัตราที่กำหนดแล้วพ่นตัวหาคให้ทั่ว และเหยื่อเม็ดสำเร็จรูป metaldehyde 5% GB วางเป็นกองตามอัตราต่อพื้นที่ที่กำหนดให้หาคกิน ตรวจสอบการตายภายหลังการให้สารกำจัดหอยทุก 6 ชั่วโมง เป็นเวลา 24 ชั่วโมง บันทึกข้อมูล โดยนับจำนวนหาคที่ตายและไม่ตายภายหลังการให้กำจัดหอย

ขั้นตอนที่ 3 การทดสอบประสิทธิภาพสารกำจัดหอยที่นำมาใช้ในการกำจัดหาค *P. siamensis* ในแปลงกล้วยไม้ (ปี 2557)

จากการทดสอบประสิทธิภาพสารกำจัดหอยที่นำมาใช้ในการกำจัดหาค *P. siamensis* ในห้องปฏิบัติการ ในปี 2556 นำสารกำจัดหอยที่มีประสิทธิภาพทั้ง 2 สูตรๆละ 2 อัตราที่ดีที่สุดไปทดสอบประสิทธิภาพสารกำจัดหอยในแปลงกล้วยไม้ 5 ตารางเมตร โดยวางแผนการทดลองแบบ RCB 4 ซ้ำ 5 กรรมวิธี ดังนี้

กรรมวิธีที่ 1	niclosamide-olamine 83.1% WP	อัตราความเข้มข้นที่ 1
กรรมวิธีที่ 2	niclosamide-olamine 83.1% WP	อัตราความเข้มข้นที่ 2
กรรมวิธีที่ 3	metaldehyde 5% GB	อัตราความเข้มข้นที่ 1
กรรมวิธีที่ 4	metaldehyde 5% GB	อัตราความเข้มข้นที่ 2
กรรมวิธีที่ 5	พ่นน้ำเปล่า	

ตรวจสอบการตายภายหลังการให้สารกำจัดหอยทุก 6 ชั่วโมง เป็นเวลา 24 ชั่วโมง บันทึกข้อมูล โดยนับจำนวนหอยที่ตายและไม่ตายภายหลังการพ่นและหว่านสารกำจัดหอย รวบรวมข้อมูล ปัญหาและอุปสรรค วิเคราะห์ผลการทดลอง สรุปผลและเขียนรายงานการทดลอง

เวลาและสถานที่

ระยะเวลา เดือน ตุลาคม 2554 - กันยายน 2555

สถานที่ ห้องปฏิบัติการกลุ่มงานสัตววิทยาการเกษตร และแปลงเกษตรกร จ.นครปฐม
กาญจนบุรีและราชบุรี และพื้นที่อื่น ๆ ที่มีการระบาด

ผลและวิจารณ์ผลการทดลอง

ขั้นตอนที่ 1 การเลี้ยงหาค *P. Siamensis* ในห้องปฏิบัติการ (ปี 2555)

ศึกษาการป้องกันกำจัดหาค *Parmarion siamensis* ในสวนกล้วยไม้ ได้แปลงเกษตรกรที่มีหาค *P. siamensis* เข้าทำลาย ในพื้นที่เกษตรกรรมทั้งสวนกล้วยไม้ แปลงผัก และสวนผลไม้ต่างๆ ในบริเวณจังหวัด สมุทรสาคร กาญจนบุรี ราชบุรี นครปฐม นนทบุรี และพื้นที่อื่น ๆ ที่มีการระบาด เช่น สวนปาล์มน้ำมัน จังหวัดชุมพร เป็นต้น จึงเก็บรวบรวมหาค *P. siamensis* มาเลี้ยงในห้องปฏิบัติการ โดยนำหาคที่ได้มาเลี้ยงในตู้กระจกใสขนาด 26 x 40 x 26 เซนติเมตร ใส่หาคในตู้กระจกตู้ละ 2 ตัว จำนวน 12 ตู้ ให้ดอกกล้วยไม้ ผักกาดขาว และผักกาดแก้ว เป็นอาหาร อย่างละ 3 ตู้ เป็นเวลา 1 เดือน พบว่าหาค *P. Siamensis* ชอบกินดอกกล้วยไม้ และผักกาดขาวมากกว่าผักกาดแก้ว ดังนั้นเลี้ยงการเพื่อขยายพันธุ์ในห้องปฏิบัติการ จึงให้หาคทั้งหมดกินผักกาดขาวและเสริมด้วยอาหารปลาชนิดเม็ดเป็นอาหาร เพื่อนำไปใช้ทดสอบประสิทธิภาพสารกำจัดหอยในการกำจัดหาค *P. siamensis* ในปีต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ชมพูนุท จรรยาเทศ. 2542. หอยหาคศัตรูกล้วยไม้. เอกสารประกอบการบรรยายในการประชุมกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้จังหวัดราชบุรี สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี. 3 มิถุนายน 2542. 5 หน้า.

ชมพูนุท จรรยาเทศ ปราสาททอง พรหมเกิด ปิยาณี หนูกาฬ และธีรเดช เจริญรักษ์. 2542. การป้องกันกำจัดหอยหาคศัตรูกล้วยไม้. รายงานผลการวิจัย กลุ่มงานสัตววิทยาการเกษตรกองกีฏและสัตววิทยา กรมวิชาการเกษตร จตุจักร กรุงเทพฯ. หน้า 244.